

До
Председателя на Научното жури за
оценяване на дисертационен труд
за придобиване на образователната
и научна степен “доктор”

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Росица Недкова Иванова – член на научното жури по защита на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен “доктор” в професионално направление: 3.8 Икономика, област на висше образование „Социални, стопански и правни науки“, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, съгласно Заповед № 600/01.03.2016 г. на Ректора на Югозападен Университет “Неофит Рилски”, Благоевград

Автор на дисертационния труд: Атанас Валериев Делев

Тема на дисертационния труд: “Българските публични дружества в условията на финансова криза”

Становището е изготвено в съответствие с изискванията на:

- Закона за развитието на академичния състав в Република България, обн.ДВ, бр.38/21.05.2010 г., с последно изм. и доп. ДВ бр. 68/02.08.2013 г.;
- Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, обн.ДВ бр.75/24.09.2010 г., с последно изм. и доп. ДВ. бр.57/28.07.2015 г.;
- Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ “Неофит Рилски”, Благоевград

I. Информация за докторанта

Атанас Делев е роден на 20.12.1988 г. Със заповед № 322/25.02.2013 г. на Ректора на ЮЗУ “Неофит Рилски”, Благоевград Атанас Валериев Делев е зачислен за редовен докторант в катедра “Финанси и отчетност” при Стопански факултет на ЮЗУ. От 2013 г. е преподавател към катедра „Финанси и отчетност” на ЮЗУ, Благоевград.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

2.1. Обем и структура на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е разработен в обем от 301 стандартни страници. Структуриран е както следва: увод (9 стр.); основен текст, систематизиран в две глави (230 стр.); заключение (12 стр.); използвана литература (13 стр.) и приложения (37 стр.). В структурно отношение дисертационният труд е логически издържан като е постигната добра балансираност между отделните части. Библиографската справка отразява коректно цитираните литературни източници в дисертационния труд. Дисертационният труд, заедно с автореферата и представените научни публикации по темата на същия, представляват завършен продукт на самостоятелно научно изследване.

2.2. Актуалност на темата на дисертационния труд

Според нас темата на дисертационния труд на Атанас Делев е с подчертана актуалност и значимост. Отбелязва се, че “изследването се фокусира върху основните проблеми и предизвикателства при измерването и анализа на вероятността от настъпване на ситуация на сериозни финансови затруднения в българските компании”. (с.16) Промяната на

икономическите отношения “изисква използването на все по-надеждни и точни модели за оценка на риска”. (с.37) Г-н Делев достига до извода, че основното предизвикателство за българските учени е създаването на “значим модел за оценка на риска от финансови затруднения в българските предприятия”. (с.38)

2.3. Предмет и обект на изследването

Като обект на изследване в дисертационния труд е определена дейността на българските нефинансови предприятия, чиито акции е имало възможност да бъдат търгувани на Българската фондова борса за периода 2007-2013 г. (с.18) Предмет на изследването е оценяване на влиянието на специфични показатели върху имущественото и финансово състояние на предприятието и изграждане на модел за оценка на вероятността от възникване на сериозни финансови затруднения в публичните компании. (с.18) Сполучливо е разграничен предметът от обекта на изследването.

2.4. Цели и задачи на изследването

Дисертационният труд има ясно и точно формулирана цел, а именно „да се определят ключови показатели за оценка на финансовото състояние и разработването на статистически значим модел за оценка на вероятността от настъпване на сериозни финансови затруднения в публичните компании”.(с.18) За постигането на тази цел са поставени шест задачи.

2.5. Теза и хипотези в дисертационния труд

Дисертационният труд има ясно формулирана теза: необходимост от разработването на „успешен модел за оценка на вероятността от финансови затруднения за компаниите от нефинансовия сектор”. (с.18) В рамките на изследователската теза са съставени две работни хипотези. Сполучливо са дефинирани основната теза и поддържащите я хипотези.

2.6. Методологичен инструментариум на изследването

В дисертационния труд се използват системният, историческият и комплексният подходи. Прилагат се различни методи на научното познание: диалектически метод, индукция, дедукция, анализ, синтез, сравнение, конкретни елементи от метода на финансово-стопанския анализ и конкретно на финансовия анализ. Посоченото позволява на докторанта да проведе задълбочено научно изследване по темата като аргументира основната теза и поддържащите я хипотези.

III. Оценка на съдържанието на дисертационния труд

В увода докторантът разглежда актуалността на темата, формулира докторската теза и хипотезите, дефинира основната цел, задачите, обекта и предмета на изследването, посочва използваните научни методи и подходи в процеса на изследването, както и ограниченията при разработването на дисертационния труд.

Първа глава “Теоретико-методологични основи на изследването” е посветена на въпросите за същността на финансовия анализ и финансовото състояние на предприятието. Изложени са различни възгледи за същността на финансовия анализ (с.23), посочени са неговите цели и задачи. Направен е критичен анализ на различните възгледи (с.24 и следващите). Акцентира се върху моделите за оценка на вероятността от настъпване на финансови затруднения за публичните нефинансови предприятия. Извършен е исторически преглед на моделите за анализ и оценка на риска от фалит на нефинансовите предприятия, осъществяващи дейността си в различни страни. Например в САЩ, Канада, Бразилия, Перу, Русия, Холандия, Полша, Чехия, Унгария, Румъния, Хърватия, Китай, Пакистан, Япония и др. Подробният исторически преглед и критичен анализ на моделите позволява на докторанта да открие онези особености, които му помагат да изпълни целта и задачите, поставени в дисертационния труд. Той достига до извода, че голямото разнообразие от

“модели в различните страни предизвиква интереса на учените”. (с.100) Основното предизвикателство е “създаването на значим модел за оценка на вероятността от настъпване на финансови затруднения в българските предприятия”. (с.100) За достигането до модел за анализ и оценка на вероятността от фалит на предприятието докторантът формулира система от ключови за предприятието показатели за ликвидност, обръщаемост, рентабилност, финансово състояние и финансова стабилност (с.118 – с.131).

Във втора глава “Практико-приложни аспекти на изследването” са определени значенията на голям брой показатели за ликвидност, ефективност на разходите, финансиране на активите, нетен оборотен капитал, капиталова структура, обръщаемост на активите и капитала, рентабилност и др. На тази основа е извършен критичен сравнителен анализ на получените резултати за отделните предприятия по години от разглеждания период. Въз основа на това са очертани проблемите за тези предприятия. Анализът на коефициентите показва, че при управлението на предприятията са налице определени слабости, които се проявяват по-осезателно в условията на финансова криза. (с.237) Подробният критичен анализ и оценка дават възможност на докторанта да предложи модел за оценка на вероятността от финансови затруднения и несъстоятелност. Той предлага различен подход за групиране на предприятията, а именно според счетоводния финансов резултат. Подчертава, че групирането на предприятията “по техен финансов показател е оправдано, доколкото липсва субективна намеса”. (с.112). Този подход е приложен при извеждането на модела за оценка на финансовите затруднения. (с.239) Докторантът предлага дискриминантна функция за прогнозиране на вероятността от възникване на финансови затруднения в български публични компании. (с.249)

IV. Научни приноси и постижения

Могат да се открият следните основни научни приноси на дисертационния труд на Атанас Валериев Делев.

1) Систематизирани и изяснени са особеностите и основните концепции за финансовото състояние на предприятието и методиката за неговия анализ.

2) Систематизирани са голям брой модели за анализ на степента на риск от фалит на предприятията, осъществяващи бизнеса в много страни от различни континенти. В българската специализирана литература подобна систематизация на моделите не е известна.

3) Проведен е анализ и оценка на финансовото състояние на 60 български публични предприятия за периода от 2007 г. до 2013 г. За целта е формулирана система от показатели, които с успех могат да се използват за анализ и оценка на финансовото състояние и на степента на риск от фалит на предприятието.

4) Предложен е модел за оценка на вероятността от финансови затруднения в българските публични нефинансови предприятия, с което се подобрява както в теоретичен, така и в практико-приложен аспект методиката за анализ на финансовото състояние. Принос е изградената система за ранно сигнализиране за наличието на финансови затруднения в публичните нефинансови предприятия.

V. Публикации и участие в научни форуми

Представените от докторанта Атанас Делев научни публикации отговарят на необходимия брой, те са достатъчни по обем и са представителни, самостоятелни, имат научна редакция и са свързани с темата на дисертационния труд.

VI. Оценка на автореферата. Авторефератът е в обем от 40 страници и е в съответствие с дисертационния труд. Представя достоверно в синтезиран вид обхвата, съдържанието и резултатите от научното изследване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На основание на изложеното изразявам следното становище:

Първо, дисертационният труд на Атанас Валериев Делев отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение, както и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ “Неофит Рилски”.

Второ, дисертационният труд представлява комплексно, задълбочено и добросъвестно научно изследване на актуален, важен и сложен теоретичен и практико - приложен проблем.

Трето, дисертационният труд показва, че докторантът е в състояние критично да интерпретира различните авторови виждания по разглежданите въпроси, като изработва свои виждания, които защитава обосновано и с научни аргументи.

Завършвам своето становище като с пълна убеденост давам положителна оценка на дисертационния труд на Атанас Валериев Делев.

Посоченото ми дава основание да предложа на членовете на уважаемото научно жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по научната специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка” на Атанас Валериев Делев.

София, 27.04.2016 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Росица Иванова/